

Europa 2020 och Norrbottens tillväxt

NORRBOTTENS
LÄNS LANDSTING

Innehåll

Förord	4
Översikt.....	5
Lissabon ut, Europa 2020 in	7
Styrning och planering.....	8
Parlament, kommission och råd.....	8
Den europeiska planeringsterminen.....	9
Mål	11
EU:s mål.....	11
Nationella mål.....	11
Sveriges mål.....	11
Regionala utvecklingsprogrammet.....	12
Regionala tillväxtprogrammet	12
Tillväxtområden	13
Tillväxtfrämjande förutsättningar	13
Finansiering och genomförande.....	14
De regionala strukturfondsprogrammen.....	14
Interreg IV A Nord	15
Flernivåstyre.....	15
Europa 2020 – Befintliga verktyg.....	16
Smart och hållbar tillväxt för alla.....	17
Smart tillväxt	18
Flaggskeppsinitiativ – ”Unga på väg”	18
Norrbottniskt projekt – ”Design LABland”	19
Andra exempel	19
Flaggskeppsinitiativ – ”Innovationsunionen”	19
Norrbottniskt projekt – ”Grenseoverskridende Innovasjon”	19
Flaggskeppsinitiativ – ”En digital agenda för Europa”	19
Norrbottniskt projekt – ”Plattform Lumiora”	19
Hållbar tillväxt.....	20
Flaggskeppsinitiativ – ”Ett resurseffektivt Europa”	20
Norrbottniskt projekt – ”MORE4NRG”	21
Flaggskeppsinitiativ – ”Industripolitik för en globaliserad tid”	21
Norrbottniskt projekt – ”EntreprenörCentrum”	21
Tillväxt för alla	22
Flaggskeppsinitiativ – ”En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen”.....	22
Norrbottniskt projekt – ”Best Agers”	22
Norrbottniskt projekt – ” Entré K”	23
Flaggskeppsinitiativ– ”Europeisk plattform mot fattigdom”	23
Norrbottniskt projekt – ”1000 nya ungdomsjobb i Luleå (2)”.....	23
Europa 2020 och den framtida sammanhållningspolitiken 2014-2020	24
Länksamling.....	25

Förord

Syftet med den här rapporten är att sammanfatta Europa 2020-strategin och dess flaggskeppsinitiativ, samt förklara kopplingen till Norrbottens läns landstings arbete med regional utveckling. Rapporten reder ut begreppen, ger en kortfattad bakgrund och en övergripande förklaring till hur och vad som utgör EU initiativen och de motsvarande regionala projekten.

Informationen rörande EU:s organisation är hämtad från Europeiska kommissionens och regeringens hemsidor. Projektinformationen kommer från tillväxtverket och landstingets projektdatabas. Mycket av det som är skrivet om de olika utvecklingsprogrammen är hämtat från länsstyrelsens hemsida. Övrig information om landstinget är hämtat och citerat från landstingsplanen och den regionala utvecklingsplanen.

John Kostet

Praktikant

Regionala enheten
Norrbottens läns landsting
Luleå, augusti 2011

Översikt

Bakgrund

- I rapportens första del presenteras Europa 2020 och hur den nya tillväxtstrategin skiljer sig från föregående strategier, såsom Lissabon och Göteborg.

Styrning och planering

- Styrningen och budgetplaneringen är en viktig del i Europa 2020-strategin som har stor inverkan på strategins implementering.

Mål

- Målen för strategin delas upp på olika nivåer, regionala, nationella och EU-centralla mål. För de regionala målen nämns även det regionala utvecklingsprogrammet och det regionala tillväxtprogrammet.

Finansiering och genomförande

- Finansieringen och flernivåstyret förklaras som centrala delar i strategins genomförande.
- För att uppnå målen för Europa 2020-strategin används även befintliga verktyg. Verktygen nämns och förklaras tillsammans med Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och sammanhållningsfonden.

Initiativ och projekt

- Europa 2020-strategin delas in i tre huvudinriktningar, smart och hållbar tillväxt för alla. Förutom bakgrunden till utmaningarna inom varje inriktning, finns även de så kallade lösningarna – flaggskeppsinitiativen.
- Varje initiativ summeras och det nämns exempel på Norrbottensiskt projekt med motsvarande innehåll.

Lissabon ut, Europa 2020 in¹

I rapportens första del presenteras Europa 2020 och hur den nya tillväxtstrategin skiljer sig från föregående strategier, såsom Lissabon och Göteborg.

Förra året löpte den s.k. Lissabonstrategin ut. Strategin, som togs fram kring millennieskiftet, hade som mål att göra Europa till världens mest konkurrenskraftiga, dynamiska och kunskapsbaserade ekonomi till år 2010. Strategin lyckades ringa in en hel del brister och problem som hindrar medlemsländerna i EU från att fullt ut dra nytta av EU-samarbetet. Men flera problem kvarstår och nya har tillkommit, inte minst i ljuset av den svåra ekonomiska och finansiella kris som har slagit hårt mot världsekonomin. Dessutom gapade Lissabonstrategin över för mycket. Det stora antalet mål och riktlinjer gjorde den svåröverskådlig och ofokuserad. Därför lanserade EU-kommissionen i februari 2011 en ny strategi för tillväxt och sysselsättning, Europa 2020, under parollen "smart och hållbar tillväxt för alla". Europa 2020² bygger vidare på lärdomarna från den föregående strategin. EU tar till vara de goda sidorna, exempelvis rätt mål i form av tillväxt och nya jobb då 18 miljoner jobb har tillkommit sedan 2000, och tar itu med de dåliga (bristfälligt genomförande, med stora skillnader mellan länderna i fråga om takten och omfattningen på reformarbetet). Den nya strategin speglar också förändringarna i EU sedan 2000 – det är framför allt nödvändigt att ekonomin återhämtar sig efter krisen.

Europa 2020 skiljer sig från föregående strategier på tre plan:

1. Den högsta politiska styrningen från det Europeiska rådet stärks. Kommissionen leder den verkställande processen och använder de nya instrument som tillkom med Lissabonfördraget – rekommendationer, politiska varningar vid behov och sanktioner vid stora förseningar.
2. EU inför en ny europeisk planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken, som ska ge mer regelbunden och öppnare övervakning, samt bidra till stramare ekonomisk samordning. EU-länderna ska enligt planeringsterminen lämna in sina rapporter om ekonomiska reformer och sina stabilitets- eller konvergensprogram samtidigt, och måste se till att de har gedigen finansiering av sina reformprogram. Strategin ska ge snabba resultat med hjälp av noggrann kontroll, tydliga och mätbara mål (både för EU och länderna) och kraftfull övervakning.
3. Ny sorts tillväxt (smart, hållbar och för alla) ska uppnås genom att höja kompetensen och satsa på (livslångt) lärande, stärka satsningarna på forskning och innovation, modernisera industrin, främja bättre energi- och resurseffektivitet, samt använda smarta nät och den digitala ekonomin i större utsträckning.

¹ <http://www.regeringen.se/sb/d/2504>

² http://ec.europa.eu/europe2020/services/faqs/index_sv.htm

Styrning och planering

Styrningen och budgetplaneringen är en viktig del i Europa 2020-strategin har stor inverkan på strategins implementering.

Parlament, kommission och råd³

EU-institutionerna har alla sin uppgift att fylla för att se till att EU rör sig i rätt riktning mot Europa 2020-målen. Europeiska rådet lägger fast kursen för strategin med hjälp av årliga övergripande analyser av framstegen i länderna och på EU-nivå i samband med vårtoppmötet. Europeiska rådet ska sedan med koll på det övergripande makroekonomiska läget och gör sig en bild av resultaten för de fem EU-överordnade målen. Det följer också upp huvudinitiativen och europluspakten. Till sin hjälp har också det Europeiska rådet övergripande politiska riktlinjer för EU och euroområdet på grundval av kommissionens årliga tillväxtöversikt. Riktlinjerna för EU som helhet gäller finanspolitik, makroekonomi, strukturreformer och tillväxtfrämjande åtgärder. Efter diskussioner om den ekonomiska utvecklingen och prioriteringar för strategin ska Europeiska rådet anta landspecifika rekommendationer på förslag från kommissionen på sitt årliga möte i juni.

Ministerrådets huvuduppgifter är övervakning och inbördes utvärdering. EU-ländernas ministrar ansvarar för de vissa politikområden (t.ex. konkurrenskraft, sysselsättning och utbildning) och diskuterar hur de nationella reformprogrammen ska genomföras på deras behörighetsområde (måluppfyllelse och huvudinitiativen).

Kommissionen granskar situationen varje år på grundval av indikatorer som visar de övergripande resultaten för Europa 2020-målen. Kommissionen utarbetar en årlig tillväxtöversikt (januari) och granskar länderrapporter och stabilitets- och konvergensprogram (översikten är det viktigaste underlaget för Europeiska rådets vårtoppmöte). Kommissionen utfärdar också som nämnt landspecifika

rekommendationer och, om det krävs, varningar till medlemsländerna (juni) utifrån analysen av länderrapporterna om de nationella målen.

Europaparlamentet spelar en viktig roll i strategin, inte bara som medlagstiftare, främst för de lagförslag som ingår i huvudinitiativen, utan också som drivkraft för att engagera allmänheten och de nationella parlamenten. Inför varje vårtoppmöte kan parlamentet lägga fram ett diskussionsunderlag i form av en resolution med en utvärdering av Europa 2020-strategin.

Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfondens uppgift är att ta fram nya finansieringsinstrument för att tillgodose näringslivets behov. De kan bidra till en ”god cirkel” med lönsam finansiering för innovation och företagande, från den första investeringen till börsnotering. Det görs i partnerskap med många offentliga initiativ och program som redan finns i länderna.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitté (EESK) drar upp riktlinjerna för hur parterna på arbetsmarknaden kan delta praktiskt i Europa 2020-strategin. Man inriktar sig på att få samhällskrafter ute i länderna att ta ansvar för Europa 2020 och att involvera nätverk över gränserna. EESK har en styrgrupp för Europa 2020 med uppdrag att samordna och se till att kommitténs arbete och yttranden om Europa 2020 är samstämmiga, anordna möten med nationella kommittéer och liknande organisationer för att förbereda gemensamma initiativ och rapporter om Europa 2020, samt samordna det civila samhällets kommunikation om Europa 2020 med EESK:s ledamöter och kommunikationsgruppen.

Regionkommittén (ReK) stöder och ger input till strategins genomförande då den territoriella sammanhållningen är en kärnfråga i Europa 2020-strategin. Genom

ReK:s övervakningsplattform för Europa 2020 kan de lokala och regionala myndigheterna säga sitt om strategin. Övervakningsplattformen ska involvera de lokala och regionala myndigheterna så att de politiska initiativ som rör Europa 2020-målen genomförs ordentligt. Plattformen granskar samtidigt kopplingarna mellan strategin och sammanhållningspolitiken. Regionkommittén ska stimulera utbyte av information, erfarenheter och bästa praxis. ReK övervakar också det lokala och regionala engagemanget i strategins styrprocess och kartlägger de hinder som de lokala och regionala myndigheterna stöter på när strategin genomförs. ReK har föreslagit att Europa 2020 ska genomföras genom territoriella pakter, dvs. avtal mellan lokala, regionala och nationella myndigheter för att gemensamt nå strategimålen.

Stabilitets- och tillväxtpakten⁴ är en samling regler för sunda offentliga finanser i EU-länderna och består av två delar: den förebyggande- och den korrigerande delen. Enligt den förebyggande delen ska EU-länderna lämna in ett årligt stabilitetsprogram (euroländerna) eller konvergensprogram (övriga länder) tillsammans med det nationella reformprogrammet. Där beskrivs landets strategi för att uppnå och bevara sunda offentliga finanser på medellång sikt. Kommissionen kan sedan utfärda landsspecifika råd (i juni under den europeiska planeringsterminen). Vid alltför stora underskott kan kommissionen föreslå att rådet ska utfärda en tidig varning.

Den korrigerande delen reglerar förfarandet vid alltför stora underskott. Om budgetunderskottet i ett medlemsland överstiger 3 % av BNP utfärdar rådet rekommendationer om hur man ska lösa problemet. De euroländer som inte följer rekommendationerna riskerar påföljder. Stabilitets- och tillväxtpakten håller på att stärkas för att man ska kunna åtgärda makroekonomiska obalanser och ta större hänsyn till samspelet mellan skuld och underskott, särskilt i länder med hög statsskuld (över 60 % av BNP). Man vill också snabba på förfarandet vid alltför stora underskott och se till att påföljderna mot medlemsländerna blir standardiserade – för att rådet ska kunna avslå kommissionens förslag om påföljd ska det krävas kvalificerad majoritet. En förstärkning av stabilitets- och tillväxtpaketen hjälper de nationella budgetramarna, bland annat med redovisnings-, statistik- och prognosmetoder.

Den ekonomiska utvecklingen har varierat mellan EU-länderna under de senaste tio åren. Det har lett till stora skillnader i konkurrenskraft och makroekonomiska obalanser. För att undvika liknande situationer i framtiden har kommissionen föreslagit en ny övervakningsmekanism för att man ska kunna upptäcka och korrigera problem mycket tidigare. EU-ländernas ekonomier kommer att övervakas i jakt på makroekonomiska obalanser, t.ex. fastighetsbubblor, växande underskott i bytesbalansen eller ökad eller minskad konkurrenskraft. Om ett EU-

land överskrider tröskelvärdet kommer kommissionen att analysera om obalansen är skadlig och i så fall utfärda rekommendationer. EU har också fastställt nya regler för att åtgärda bristerna i finanssektorn. Man har inrättat nya organ för att förhindra problem och se till att det finns gemensamma regler för finansaktörerna och en ordentlig övervakning. Dessutom kommer bankerna att stresstestas på ett mer systematiskt och strikt sätt. En sund finanssektor är en förutsättning för att företag och hushåll ska kunna låna pengar.

Den europeiska planeringsterminen⁵

Planeringsterminen är en sexmånadersperiod varje år då EU-länderna samordnar sin budgetpolitik, makroekonomiska politik och strukturpolitik. På så sätt kan de redan på ett tidigt stadium ta EU-hänsyn i det nationella budgetförfarandet och ekonomiska beslutsfattandet. Termen startar i januari med kommissionens årliga tillväxtöversikt. Översikten innehåller både en utvärdering och en prognos samt en redovisning av den makroekonomiska, sakpolitiska och finanspolitiska övervakningen. Tillväxtöversikten innehåller också EU:s prioriteringar för det kommande året för att öka tillväxten och få fram nya jobb.

Europeiska rådets vårtoppmöte ska med utgångspunkt i den årliga tillväxtöversikten granska det övergripande makroekonomiska läget, framstegen mot de fem EU-överordnade målen och huvudinitiativen. I mars drar EU-ländernas regeringschefer och Europeiska rådet upp riktlinjerna för medlemsländernas finanspolitik, de makroekonomiska strukturreformerna och de tillväxtfrämjande åtgärderna på grundval av den årliga tillväxtöversikten. I april presenterar EU-länderna därefter sina budgetstrategier på medellång sikt i stabilitets- eller konvergensprogrammen och beskriver planerade åtgärder för t.ex. sysselsättning, forskning, innovation, energi och social delaktighet i de nationella reformprogrammen.

De båda programmen ska skickas till kommissionen för utvärdering i april. Utifrån kommissionens utvärderingar utfärdar rådet landsspecifika råd till medlemsländerna i juni-juli. Det innebär att länderna får politisk vägledning innan de slutför sina budgetförslag för påföljande år. Ministerrådet diskuterar råden och Europeiska rådet antar formellt de landsspecifika råden i slutet av juni eller början av juli. Om länderna inte följer de rekommendationer de fått inom utsatt tid kan varningar utfärdas. Incitament och sanktioner kan också användas om alltför stora makroekonomiska och finanspolitiska obalanser uppstår i länderna.

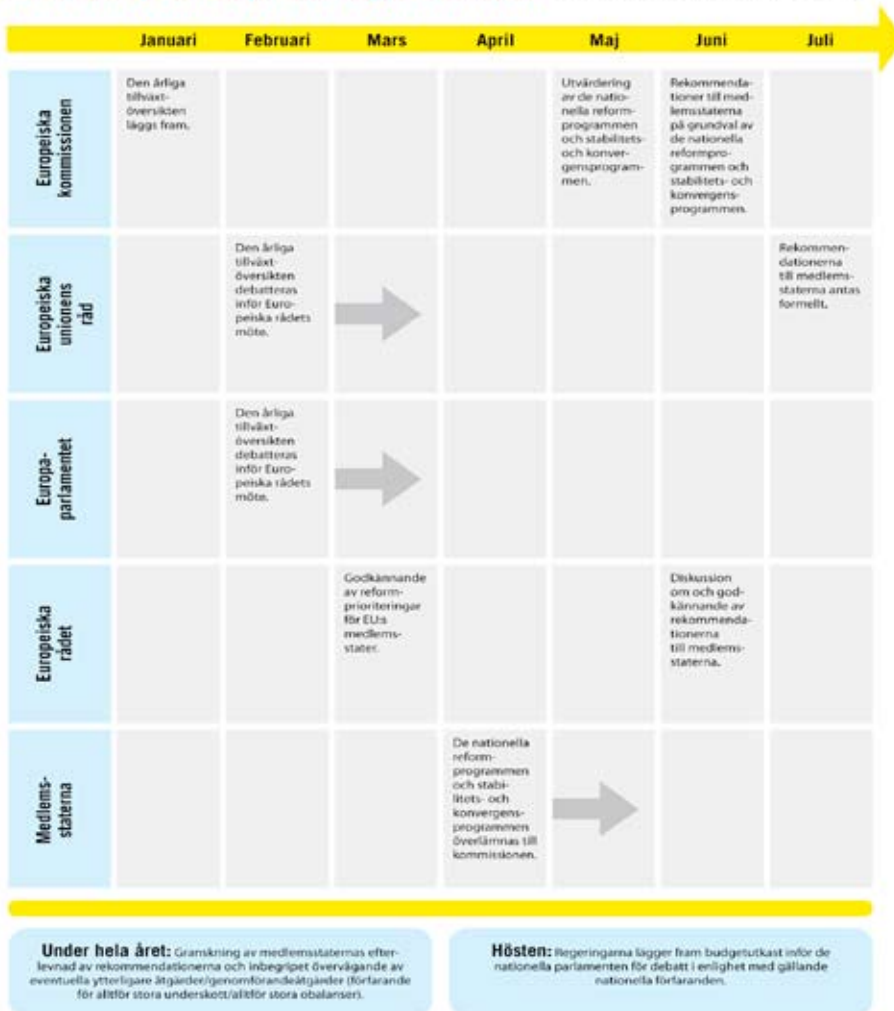
Möten i ministerrådet om specifika politiska frågor är viktiga för ländernas ömsesidiga granskning och övervakningen av arbetet med de EU-överordnade målen och

4 http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/economic-governance/index_sv.htm
5 http://ec.europa.eu/europe2020/tools/monitoring/index_sv.htm

Europa 2020:s huvudinitiativ. EU övervakar resultaten av makroekonomiska faktorer och ser till att de makroekonomiska förhållandena är stabila och gynnsamma för tillväxt och jobbskapande. Man granskar om det har tagits politiska initiativ för att ta itu med obalanser, makrofinansiella problem och konkurrenskraftsproblem, samt om det finns några positiva eller negativa spridningseffekter från nationella ekonomier, särskilt i euroområdet. EU övervakar också de tillväxtfrämjande reformerna och tar reda på vilket sätt strukturreformerna stimulerar FoU och innovation, resurseffektivitet, näringslivsklimat, sysselsättning, utbildning och social delaktighet.

Inom stabilitets- och tillväxtpakten kommer EU att ha hårdare budgetövervakning över de offentliga finanserna. EU granskar hanteringen av statskulder och budgetunderskott (budgetkonsolidering), samt kartlägger de finanspolitiska begränsningarna för tillväxtfrämjande åtgärder. För att få till stånd nödvändiga politiska åtgärder och stärka egenansvaret samarbetar rådet och kommissionen med Europaparlamentet och EU:s rådgivande organ (Regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén). De nationella parlamenten, arbetsmarknadens parter, regioner och andra aktörer är också engagerade i strategin.

Den europeiska planeringsterminen: Vem gör vad och när? ⁶

Europeiska unionens råd = "ministerrådet" består av medlemsstaternas olika ministrar
 Europeiska rådet = består av medlemsstaternas stats- eller regeringschefer

Mål

Målen för strategin delas upp på olika nivåer, regionala, nationella och EU-centrala mål. För de regionala målen nämns även det regionala utvecklingsprogrammet och det regionala tillväxtprogrammet.

EU:s mål⁷

För att mäta framstegen med Europa 2020-strategin har man enats om fem överordnade mål för hela EU. Målen ska ge en allmän bild av var EU ska befinna sig vid år 2020:

- 1. Sysselsättning.** 75 % av 20–64-åringarna ska arbeta.
- 2. FoU (forskning och utveckling) och innovation.** 3 % av EU:s BNP (offentliga och privata utgifter tillsammans) ska investeras i FoU.
- 3. Klimat och energi.** Utsläppen av växthusgaser ska vara 20 % lägre än 1990 (eller till och med 30 %, om förhållandena är gynnsamma). 20 % av energin ska komma från förnybara energikällor. Energieffektiviteten ska ha ökat med 20 %.
- 4. Utbildning.** Andelen elever som hoppar av skolan i förtid ska vara lägre än 10 %. Minst 40 % av 30–34-åringarna ska ha högre utbildning.
- 5. Fattigdom och social utestängning.** Antalet människor som lever eller riskerar att leva i fattigdom och social utestängning ska ha minskat med minst 20 miljoner.

Målen hänger samman och förstärker varandra, då exempelvis, bättre utbildning ökar människors anställbarhet och minskar fattigdomen. Mer forskning och innovation i ekonomin, i kombination med bättre resursutnyttjande, gör EU mer konkurrenskraftigt och skapar jobb. Samt att investeringar i ren teknik motverkar klimatförändringarna och ger samtidigt nya företag och fler jobb.

Nationella mål

Varje medlemsland omvandlar EU:s mål till nationella mål för att kunna följa sina framsteg. Genom att sätta upp

nationella mål blir medlemsstaternas ansvar för att driva igenom nödvändiga reformer tydligt. De ska spegla den ambitionsnivå som varje land satt upp för att bidra till det övergripande EU-arbetet. Länder omsätter EU-målen till egna mål i dialog med kommissionen. Länderna lägger sedan fast sina nationella mål i det nationella reformprogrammet i april varje år. De nationella målen måste i Sveriges fall behandlas och förankras i riksdagen. EU:s medlemsländer har olika politiska och ekonomiska förutsättningar, vilket de nationella målen måste ta hänsyn till. Utgångspunkten för den svenska regeringen är att målen ska vara ambitiösa men realistiska. Målen måste vara väl underbyggda och finansierade så att de bidrar till en långsiktigt hållbar tillväxt och sunda offentliga finanser. Nationella mål innebär inte delade bördor, utan är ofta gemensamma mål för hela EU, dess regioner och kommuner, och ska uppnås genom en blandning av nationella insatser och EU-insatser.

Sveriges mål⁸

Målet i Sveriges nationella reformprogram för forsknings- och utvecklingsinvesteringar är att höja procenten av BNP som satsas från 3.8 % (2010) till 4.0 % innan år 2020. Andelen människor med eftergymnasial utbildning hoppas Sverige kunna hållas någorlunda oförändrad, dvs. mellan 40- och 45 %.

Sysselsättningsgraden ska höjas från 78.7% till över 80 %. Andel elever som lämnar skolan i förtid ska minskas från 11 % till under 10 %.

1,4 miljoner svenskar riskerar att drabbas av fattigdom eller social utslagning, och antalet personer i åldersgruppen 20–64 år som saknar arbete och av olika skäl inte söker arbete, är långtidsarbetslösa eller långtidssjuk-

7 http://ec.europa.eu/europe2020/targets/eu-targets/index_sv.htm
8 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/recommendations_2011/swp_sweden_sv.pdf

skrivna beräknas till cirka 760 000 eller cirka 14 % av åldersgruppen. Sveriges mål är att minska andelen kvinnor och män som inte arbetar (heltidsstudenter oräknade), långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna till under 14 % senast 2020.

Sveriges mål för energieffektivisering och miljöömställning är att minska primärenergiförbrukningen med 12,8 miljoner ton olja och minska växthusgasutsläppen med 17 % jämfört med 2005 års nivåer (-4 % i dag). Sverige vill också öka andelen förnybar energi (i % av den totala energiförbrukningen) från 44 % (2008) till 49 % år 2020.

Det regionala utvecklingsprogrammet⁹

Målen för Norrbottens läns landsting, som står i landstingsplanen¹⁰, utgår ifrån det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) som är ett övergripande strategidokument för Norrbottens fortsatta utveckling och hållbara framtid. RUP är en del av europeiska och nationella strategier för hållbar utveckling och tillväxt och är styrande för de mer operativa programmen i länet, exempelvis länets tillväxtprogram och EU:s olika strukturfondsprogram. Visionen för Norrbotten är att dels vidareutveckla en attraktiv livsmiljö så att människor både kan och vill bo på olika platser i länet, samtidigt som länet blir ett attraktivt besöksmål. ”Norrbotten ska vara känt som en dynamisk region och ett gott län att leva i med god självkänsla”¹¹.

Landstinget ska främja en god folkhälsa så att människor mår bra och därmed bidra till långsiktig tillväxt och välfärd. Landstinget vill också stimulera en stark ekonomisk tillväxt så att människor och företag kan fortsätta växa och vara konkurrenskraftiga.

Ledordet för det regionala utvecklingsprogrammet är hållbarhet och har därför nära koppling till Europa 2020-strategin. Hållbar utveckling är ett övergripande strategiskt mål för FN, EU och Sverige. Strävan efter en hållbar utveckling utgör grunden för hur Norrbotten ska verka och agera. ”Allt vi gör ska hålla i längden... hållbar tillväxt och utveckling är en röd tråd genom programmet.”¹²

Regionala utvecklingsprogrammet har under 2011 reviderats och fastställdes i januari 2012. Samtidigt bytte programmet namn till Regionala utvecklingsstrategi för hållbar framtid i Norrbotten 2020 (RUS).

Miljö - Strävan efter hållbar utveckling ska enligt landstinget utgöra grunden för hur Norrbotten ska verka och agera. Med strävan efter hållbar utveckling menar man en utveckling som ”tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillgodose sina”¹³. Klimat, miljö och energi är viktiga faktorer för det Norrbottiska näringslivet och för länets konkur-

rensförutsättningar på en global marknad. En bra livskvalitet för länets invånare handlar om att bygga samhället ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart. Klimat-, miljö- och energifrågorna är en helhet och ska integreras i den regionala planeringen för att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling. Strategin för hållbar utveckling i länet är att implementera en integrering av klimat-, miljö- och energifrågorna i den regionala planeringen för att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling. Miljöarbetet ska ses också som en naturlig del i allt planerings- och förändringsarbete inom landstinget.

Ekonomi - Även när det gäller den ekonomiska tillväxten vill man från landstingets sida arbeta för en bra och hållbar regional utveckling som kan skapa bättre förutsättningar för hälsa och välfärd. Om företagen känner framtidstro så kan sysselsättningen öka och därmed och samhällets skatteintäkter. En sådan utveckling är av största betydelse inte minst för den offentligt finansierade hälso- och sjukvården. Landstinget ska med sitt ansvar för hälso- och sjukvården och andra regionala uppgifter aktivt medverka i arbetet för en miljömässigt hållbar utveckling och tillväxt i länet. En väl fungerande hälso- och sjukvård i Norrbotten är en viktig del i av den infrastruktur som gör ett län attraktivt för företagande och boende och skapar tillväxt och arbetstillfällen.

Landstinget vill uppnå och bibehålla en så god ekonomi att den inte belastar kommande generation – hållbar tillväxt med andra ord. Utgångspunkten är att varje generation ska bära kostnaderna för den hälso- och sjukvård generationen beslutar om och själva konsumerar. Ett självklart krav är att landstinget utnyttjar tillgängliga resurser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Målet för utvecklingen av en stark ekonomi är en god hushållning både ur ett finansiellt och verksamhetsmässigt perspektiv för att behålla en stark ekonomi som kännetecknas av långsiktighet och uthållighet. Landstingets verksamhet ska ha fokus på hög kvalitet och effektivitet, samt bedrivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt med fortsatt verksamhetsutveckling kombinerad med vardagsrationaliseringar och effektivisering.

Det regionala tillväxtprogrammet¹⁴

Det regionala tillväxtprogrammet (RTP) för Norrbotten är en strategi som ska bidra till att stimulera en stark och hållbar ekonomisk tillväxt i länet genom fokuserade insatser på näringslivsutveckling inom länets tillväxtområden. Programmet skrevs i samband med utformandet av Lissabonstrategin, som var EU:s strategi för att ”på bred front möta de ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningarna”¹⁵.

9 <http://www.lansstyrelsen.se/norrbotten/SiteCollectionDocuments/Sv/naringsliv-och-foreningar/naringslivsutveckling/RUP%20version%200.2.pdf>

10 http://insidan.nll.se/upload/IB/ig/sekrl/ifu/plan/Landstingsplan_2011-2013.pdf

11 Landstingsplanen 2011-2013

12 <http://www.lansstyrelsen.se/norrbotten/SiteCollectionDocuments/Sv/naringsliv-och-foreningar/>

13 <http://www.nll.se/upload/IB/ig/sekrl/ifu/plan/Landstingsplan%202011-2013.pdf>

14 <http://www.lansstyrelsen.se/norrbotten/SiteCollectionDocuments/Sv/naringsliv-och-foreningar/naringslivsutveckling/RTP%202007.pdf>

15 Ibid.

16 Ibid.

Tillväxtområden¹⁶

Det som skrevs i tillväxtprogrammet hade stöd av Lisabonstrategin. Mycket gäller fortfarande och står även i enlighet med Europa 2020-strategin. I programmet finns fem tillväxtområden där förutsättningar för tillväxt bedöms som särskilt goda:

- Kunskapsintensiva tjänstenärings
- Upplevelsenärings
- Test- och övningsverksamhet
- Energi- och miljöteknik
- Basindustrin - förädling

I tillväxtprogrammet står det att näringslivet i Norrbottens län har starka konkurrensfördelar och stora möjligheter att bygga vidare på redan etablerade produkter. Basindustrin har en viktig roll att leda utvecklingen och sprida marknadskunnande och beställningar till små- och medelstora företag i regionen. Universitetet kan stödja med exempelvis kompetens och forskning i världsklass. Länet har många unga som är födda omkring 1990. Unga män och kvinnor som lever och bor i länet är avgörande för framtidstro, tillväxt och företagande. Det är enligt tillväxtprogrammet nödvändigt med kompetent arbetskraft och nya företagare för att näringslivet ska fortsätta att växa.

Tillväxtfrämjande förutsättningar¹⁷

Det finns också i tillväxtprogrammet tillväxtfrämjande förutsättningar som bör vara tillgodosedda för att satsningar ska ge full utdelning:

- Gränsöverskridande samarbete
- Innovationer, forskning och utveckling
- Kompetens- och arbetskraftsförsörjning
- Företagande och entreprenörskap
- Tillgänglighet – transporter, informations- och kommunikationsteknologi

Tillväxtområdena bildar tillsammans med de tillväxtfrämjande förutsättningarna stora möjligheter för fortsatt regional utveckling förenligt med de centrala strategierna. Programmet är ett så kallat levande dokument och kan löpande uppdateras och förädlas vid behov. Varje aktör i Norrbotten har ett ansvar att genomföra inriktningen i tillväxtprogrammet i sin verksamhet, projekt och aktiviteter.

¹⁷ <http://www.lansstyrelsen.se/norrbotten/SiteCollectionDocuments/Sv/naringsliv-och-foreningar/naringslivsutveckling/RTP%202007.pdf>

Finansiering¹⁸ och genomförande

Finansieringen och flernivåstyret förklaras som centrala delar i strategins genomförande.

Europa 2020 strategin har ingen egen budget, eftersom det inte vore någon lösning att pytsa ut pengar till nationer och regioner. Långsiktig och hållbar tillväxt kräver istället reformer, både strukturreformer och ändrade offentliga utgiftsmönster.

När budgetarna är ansträngda, är det extra viktigt att inrikta de knappa resurserna på en smartare, hållbarare och mer inkluderande ekonomi. Det ger högre vinster på lång sikt och minskar trycket på de offentliga finanserna.

EU finansierar redan många program som kan inriktas på strategins mål. Mellan 2007 och 2013 finns det till exempel drygt 50 miljarder euro för FoU-projekt, över 3 miljarder euro för konkurrenskraft och innovation och knappt 7 miljarder för livslångt lärande. Förutom de här anslagen finns under samma period anslag på 277 miljarder euro för regionalstöd inom strukturfonderna.

EU-länderna uppmanas att se över sina egna offentliga utgifter för att förbättra deras kvalitet och effektivitet och hitta sätt att investera i hållbar tillväxt, trots ansträngda finanser. Parallellt bör man titta på nya finansieringsformer, t.ex. offentlig-privata partnerskap som kan öka på EU:s och Europeiska investeringsbankens finansiering, för att slå samman privata och offentliga resurser och maximera genomslaget.

De regionala strukturfundsprogrammen¹⁹

Sverige har åtta regionala strukturfundsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning som finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och av Europeiska socialfonden (ESF) samt av nationella of-

fentliga medel. Privat medfinansiering uppmuntras, även om den inte kan ersätta offentlig medfinansiering. Medlen fördelas till ett antal program inom de två målen; Regional konkurrenskraft och sysselsättning samt Europeiskt territoriellt samarbete. Programmen har utarbetats i en bred krets av aktörer på regional och lokal nivå och bygger på befintliga partnerskap för regionala tillväxtprogram och strukturfundsprogram. ERUF syftar till att minska den regionala obalansen inom EU och finansierar insatser inom infrastruktur, sysselsättning, lokal och regional utveckling.

Sverige satsar mellan 25 och 30 miljarder kronor (EU-medel och nationell offentlig medfinansiering) årligen för att uppnå de två målen om regional konkurrenskraft och sysselsättning samt Europeiskt territoriellt samarbete. Sverige brukar få tillbaka drygt 10-15 miljarder i form av EU-stöd. Sverige betecknas därför ofta som nettobidragsgivare till EU.

För programperioden 2007–2013 har Sverige tilldelats medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och av Europeiska socialfonden (ESF). Den totala omslutningen för de åtta regionala strukturfundsprogrammen uppgår till cirka 22,6 miljarder kronor (EU-medel, svensk offentlig medfinansiering samt privat medfinansiering) för hela programperioden. EU-medlens del av programmets omslutning uppgår till cirka 8,4 miljarder kronor. Därtill kommer nationell offentlig medfinansiering om cirka 9,8 miljarder kronor och en indikativ uppskattning är att näringslivets medfinansiering kommer att uppgå till cirka 4,3 miljarder kronor. Övre Norrlands budget från Europeiska regionala utvecklingsfonden uppgår till cirka 2,2-2,4 miljarder kronor (2007-2013).

¹⁸ http://ec.europa.eu/europe2020/services/faqs/index_sv.htm

¹⁹ <http://tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/omeuprogram/deregionalastrukturfundsprogrammen.4.21099e4211fdb8c87b800017248.html>

Interreg IV A Nord²⁰

Interreg IV A Nord är ett EU-program som stöttar gränsöverskridande samarbete under perioden 2007-2013. Målsättningen är att stärka ekonomisk och social utveckling genom stöd till samarbete över nationsgränser. Programmet omfattar norra Sverige, norra Finland och norra Norge samt Sápmi. I Sverige omfattas hela Norrbottens län och i Västerbottens län är kommunerna Skellefteå, Sorsele, Malå och Norsjö med. Övriga delar av Västerbottens län är stödberättigande som ”angränsande område”. Programmets vision tar fasta på de möjligheter som finns i regionen; unika natur- och kultur-tillgångar, sammanhållningen över gränserna, starka basindustrier, spetskompetens och näringar med tillväxtpotential.

Interreg IVA Nord's övergripande mål är att förstärka programområdets konkurrenskraft och sammanhållning. Förstärkt regional konkurrenskraft innebär ett ökat antal nya och/eller befintliga företag som klarar av att växa i konkurrens med andra företag, inom regionen och i andra delar av världen. Förstärkt regional sammanhållning innebär ett antal sociala nätverk och kontakter som skapas genom mänskliga möten när programmet genomförs. Samarbetet underlättas av förbättrade och ökade kommunikationer och ger en dynamik där idéer utvecklas till nya kunskaper, produkter och tjänster.

Flernivåstyre²¹

Flernivåstyre är samordnade insatser från EU, medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna

grundade på partnerskap i syfte att utforma och genomföra EU:s politik. Flernivåstyre innebär att ansvaret delas mellan de olika berörda myndighetsnivåerna och stöds av de olika medverkande aktörernas demokratiska legitimitet och representativitet.

Flernivåstyre är en dynamisk process med en såväl horisontell som vertikal dimension. Den horisontella dimensionen handlar om involverandet av näringslivet och samhällets alla icke-statliga organisationer på liknande nivå, medan den vertikala dimensionen handlar om den mer hierarkiska kopplingen mellan folkvalda institutioner. Flernivåstyre kan därmed inte sammanfattas endast som att de europeiska och nationella målen ska genomföras på lokal eller regional nivå, utan bör snarare förstås som en process för att integrera de regionala och lokala förvaltningarnas mål i EU:s strategier.

Flernivåstyre bör bland annat förstärka och forma de regionala och lokala myndigheternas behörighet på nationell nivå och stimulera deras medverkan i samordningen av den europeiska politiken, för att därigenom underlätta utarbetandet och genomförandet av en gemensam politik.

Ett aktivt flernivåstyre är en förutsättning för genomförandet av Europa 2020 strategin. Detta står skrivet i EU-fördraget, dvs. Lissabonfördraget och befästs i EU-kommissionens förslag på strukturfondsförordningarna som skall styra implementeringen av den framtida sammanhållningspolitiken 2014-2020. Partnerskap mellan de olika styr- och samhällsnivåerna måste stärkas för att säkra genomförandet av Europa 2020:s målsättningar.

Tabellen nedan togs fram under 2006 för att förklara flernivåstyret. Bilden visar hur strategier, program och finansiering hänger ihop från EU-nivå till kommunal nivå.

FAKTARUTA	STRATEGIER	OPERATIVA SYSTEM	FINANSIERING
EU	Lissabonstrategin Göteborgsstrategin		EU:s strukturfonder EU:s ramprogram
Nationell nivå	Nationell strategi för hållbar utveckling Nationell strategi för regional konkurrenskraft och sysselsättning Nationell strategi för landsbygdsutveckling Miljömål	Nationella eu-program Nationella branschprogram Med flera	EU:s strukturfonder Nationella medel Med flera
Regional nivå	Regionalt utvecklingsprogram Regionala miljömål Strategier för jämställdhet, folkhälsa med flera	Regionalt tillväxtprogram Länsplan för regional transportinfrastruktur Konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 Interreg IVA Nord 2007-2013 ENPI Kolarctic 2007-2013 Landsbygdsprogram Regionalt miljöhandlingsprogram	EU:s strukturfonder Regionala utvecklingsmedel Fonder och näringsliv Myndigheter Kapitalförsörjning Med flera
Kommunal nivå	Kommunala översiktsplaner	Kommunala tillväxtprogram Lokala utvecklingsplaner Med flera	Kommunala utvecklingsmedel Med flera

20 <http://www.interregnord.com/sv/om-programmet.aspx>

21 http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/afco/dv/livre-blanc/livre-blanc_sv.pdf

22 http://www.europarl.europa.eu/factsheets/1_2_2_sv.htm

23 Regionkommitténs vitbok om flernivåstyre

24 <http://www.lansstyrelsen.se/norrboten/Site/CollectionDocuments/Sv/naringsliv-och-foreningar/naringslivsutveckling/RUP%20version%200.2.pdf>

Europa 2020 – befintliga verktyg²⁵

För att uppnå målen för Europa 2020-strategin används även befintliga verktyg. Verktygen nämns och förklaras tillsammans med Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och sammanhållningsfonden.

Europa 2020 är EU:s tillväxtstrategi för de kommande tio åren. För att nå de nämnda Europa 2020-målen (se sida 15) måste EU:s olika strategier och instrument användas effektivare. Det gäller bland annat övergripande strategier och utrikespolitiska instrument, den inre marknaden och EU:s budget (inklusive den regionala utvecklingsfonden och social- och sammanhållningsfonderna).

För att främja tillväxten måste EU uppmuntra handel på öppna och rättvisa världsmarknader inom ramen för ett internationellt regelverk. EU ska arbeta för externa aspekter av olika inhemska EU-strategier (t.ex. energi, transport, jordbruk och FoU), handel och internationell makroekonomisk samordning, samt ett handlingskraftigt och effektivt deltagande i internationella forum, t.ex. G20, för att forma den framtida ekonomiska världsordningen. EU vill också bygga strategiska partnerskap med tillväxtekonomierna för att diskutera frågor av gemensamt intresse, verka för samarbete om reglering och liknande frågor och lösa bilaterala tvistefrågor. Kommissionen lade därför fram en ny handelsstrategi i november 2010. EU arbetar redan för ett verkligt partnerskap med utvecklingsländerna för att bidra till att utrota fattigdomen, främja tillväxt och uppnå utvecklingsmålen.

Tillväxt och jobb är beroende av välfungerande, sammankopplade marknader där konkurrensen och konsumenternas efterfrågan stimulerar företagande och innovation. Flera hinder måste fortfarande bort såsom flaskhalsar för verksamhet över gränserna, dåligt sammankopplade nät och skiftande tillämpning av de inre marknadsreglerna. Det råder ofta inom EU ett förvirrat rättsläge på grund av att det finns 27 olika regelverk för vissa transaktioner. Det krävs också insatser för att förbättra tillgången till den inre marknaden för småföretagen och för att stimulera

företagandet, exempelvis genom att låta företagare börja om på nytt efter ett misslyckande och förenkla bolagsrätten (konkursförfaranden, stadga för privata aktiebolag osv.). EU vill även höja konsumenternas förtroende för att kunna köpa varor och tjänster från andra EU-länder, särskilt på nätet.

Finanskrisen har starkt påverkat näringslivet och statens kapacitet att finansiera investerings- och innovationsprojekt. För att nå Europa 2020-målen måste EU ha ett regelverk som garanterar effektiva och säkra finansmarknader och innovativa instrument för finansiering av nödvändiga investeringar, inklusive offentlig-privata partnerskap. Dessa långsiktiga tillväxtprioriteringar har tagits upp i kommissionens förslag till EU:s nästa fleråriga budgetplan för 2014–2020.

Idag står Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och sammanhållningsfonden för drygt en tredjedel av EU:s totala budget. Tack vare fonderna kan man se till att pengarna investeras på bästa sätt till stöd för smart och hållbar tillväxt för alla.

EU-stödet går bland annat till

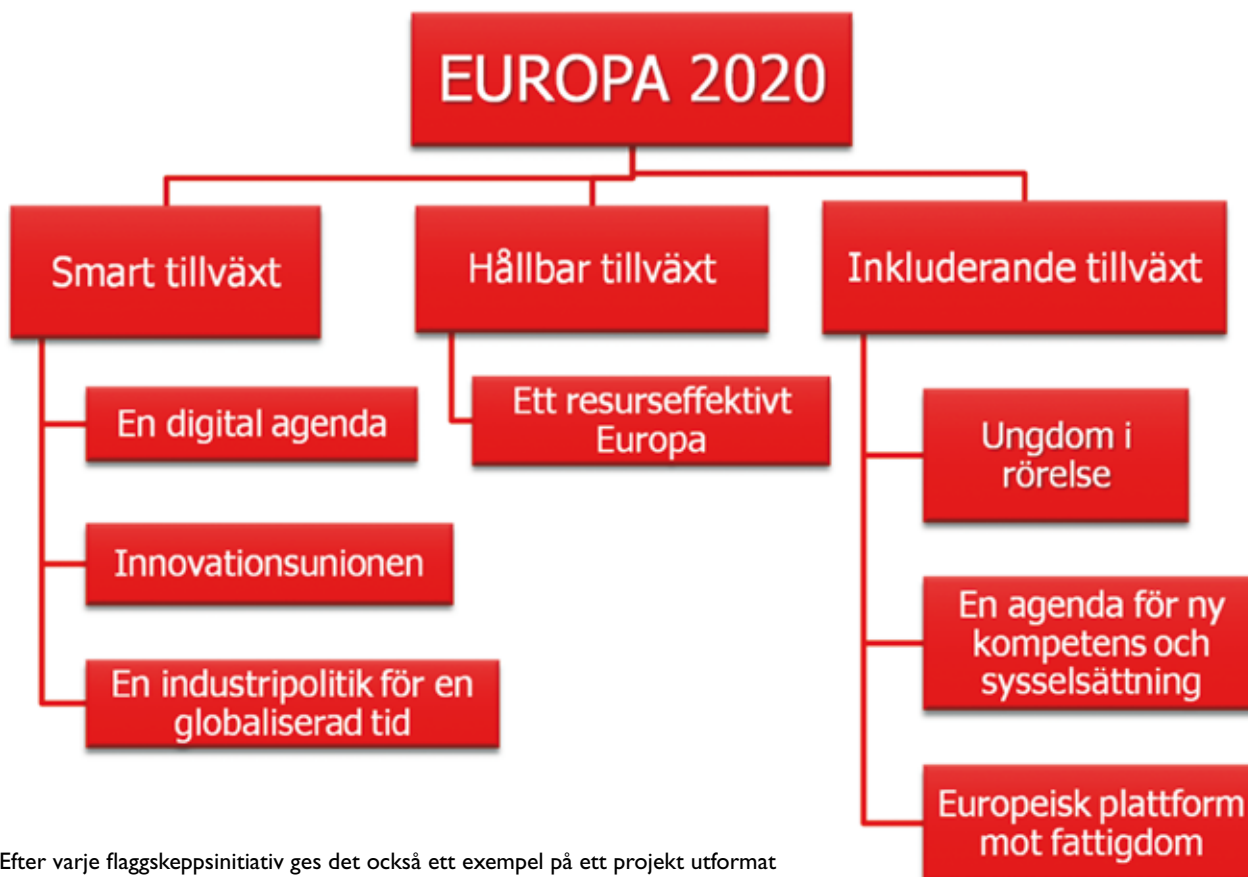
- fler och bättre jobb
- utveckling av ny teknik
- spjutspetsforskning
- snabbt internet
- smarta transport- och energinät
- energieffektivitet och förnybara energikällor
- näringslivsutveckling
- kompetensutveckling.

Smart och hållbar tillväxt för alla²⁶

Europa 2020-strategin delas in i tre huvudinriktningar, smart och hållbar tillväxt för alla. Förutom bakgrunden till utmaningarna inom varje inriktning, finns även de så kallade lösningarna – flaggskeppsinitiativen.

EU har som nämnt (se sida 15) fem överordnade mål för sysselsättning, innovation, utbildning, social sammanhållning, energi och klimat. Målen ska leda till smart och hållbar tillväxt för alla. I de följande tre avsnitten ges bakgrund till de utmaningar varje inriktning står inför. Varje avsnitt innehåller också lösningarna på problemen,

de så kallade flaggskeppsinitiativen²⁷. EU-kommissionen har utformat och förslagit huvudinitiativ som ska hjälpa EU, medlemsländerna och deras institutioner att tillsammans samordna sina insatser för att påskynda framstegen mot målen för Europa 2020.

Efter varje flaggskeppsinitiativ ges det också ett exempel på ett projekt utformat i Norrbotten som motsvarar mycket utav initiativets innehåll.

²⁶ http://ec.europa.eu/europe2020/index_sv.htm
²⁷ http://ec.europa.eu/europe2020/tools/flagship-initiatives/index_sv.htm

Smart tillväxt²⁸

EU har lägre tillväxt än sina huvudkonkurrenter och det beror till stor del på en produktivitetsklyfta som delvis orsakas av lägre investeringar i forskning och utveckling, innovation och otillräcklig användning av IT och telekommunikation, samt bristfällig tillgång på innovationer i vissa samhällssektorer. Ett exempel är att företag i EU står i dagsläget för bara en fjärdedel av världsmarknaden för IT och telekom, värd 2 biljoner euro. Ett annat exempel är att snabbt internet införs alldeles för långsamt, vilket isolerar EU:s glesbygd och påverkar EU:s förmåga att skapa nytt, sprida kunskap och distribuera varor och tjänster.

Utbildningen har också hamnat efter i Europa. Cirka 25 % av skolbarnen i EU har dålig läsförmåga och alltför många unga lämnar skolan utan betyg. Fler unga än tidigare har medellång utbildning, men de har inte alltid de kunskaper som arbetsmarknaden efterfrågar. Knappt var tredje europé mellan 25 och 34 har akademisk examen (mot 40 % i USA och drygt 50 % i Japan). Universiteten i EU hamnar lågt på världsrankingen där bara två ligger på topp 20-listan enligt Shanghairankningen (ARWU).

En åldrande befolkning är också ett problem där européerna får färre barn och lever längre. Därför måste färre arbetande försörja fler pensionärer och även finansiera resten av välfärdssystemet. Antalet människor över 60 år ökar nu dubbelt så snabbt som det gjorde före 2007 – med ungefär två miljoner per år jämfört med en miljon förut. En bättre fungerande kunskapsökonomi med fler möjligheter kommer att hjälpa människor att stanna i arbetslivet längre och minska påfrestningarna.

Smart tillväxt²⁹ innebär att EU:s måste förbättra sina resultat inom utbildning, forskning och innovation, samt det digitala samhället. EU:s mål för smart tillväxt:

1. Tillsammans ska de offentliga och privata investeringarna uppgå till 3 % av EU:s BNP och villkoren för FoU och innovation ska vara gynnsamma.

2. Sysselsättningen bland kvinnor och män mellan 20-64 år ska vara 75 % år 2020 – fler människor ska ut på arbetsmarknaden, i synnerhet kvinnor, unga, äldre, lågutbildade och lagligt bosatta invandrare.
3. Bättre utbildningsresultat, t.ex. färre som hoppar av skolan i förtid (högst 10 %) minst 40 % av 30–34-åringarna ska ha högre utbildning.

För att uppnå målen för smart tillväxt har EU-kommissionen utformat och föreslagit tre stycken flaggskeppsinitiativ som ska påskynda framstegen:

- ”Unga på väg” ska stärka utbildningssystemens resultat och underlätta ungdomarnas inträde på arbetsmarknaden.
- ”Innovationsunionen” ska förbättra de grundläggande villkoren och tillgången till finansiering för forskning och innovation så att innovativa idéer kan omvandlas till produkter och tjänster som skapar tillväxt och arbetstillfällen.
- ”En digital agenda för Europa” ska påskynda utbyggnaden av höghastighetsinternet och utnyttja fördelarna med en digital inre marknad för hushåll och företag.

Flaggskeppsinitiativ för smart tillväxt – ”Unga på väg”

Satsningar på utbildning inom EU ska stimulera människor att lära, studera och uppdatera sina färdigheter. Initiativet ”Unga på väg”, som presenterades i mitten på september 2010, ska stärka utbildningssystemens resultat och underlätta i synnerhet ungdomars inträde på arbetsmarknaden. De unga ska rustas bättre för arbetsmarknaden genom att studenter och praktikanter ska få hjälp att studera och praktisera utomlands. Högskolans resultat och internationella dragningskraft ska stärkas. Utbildningen på alla nivåer ska förbättras (akademiska toppprestationer, lika möjligheter).

Norrbottenskt projekt för smart tillväxt – ”Design LABland”

”Design LABland”³⁰ ska bidra till fler arbetstillfällen för unga människor inom den kreativa sektorn i Norrbotten. Design LABland kopplar samman företag och institutioner, etablerade designers och unga talanger som tillsammans skapar nytt. Insatserna kommer att bestå av utveckling av affärsidéer, prototyp tillverkning, förädling och marknadsföring av Norrbottens råvaror, produkter och tjänster. Man hoppas kunna skapa förutsättningar för tillväxt och nyföretagande genom tillgång till mentorer i form av professionella designers som bland annat ska hjälpa deltagarna till företagskontakter inom framförallt basindustrin. Målet är att bygga upp ett nyskapande kreativt laboratorium för unga talanger och erfarna kompetenser inom falten och på så sätt bidra till nya arbetstillfällen, nya företag och ett stärkt näringsliv i regionen.

Andra exempel på Norrbottenska projekt som ligger i linje med flaggskeppsinitiativet – Unga på väg är bland annat; Ung företagsam på landsbygden, Young Entrepreneurs in the Barents Region och Projekt Våga.

Flaggskeppsinitiativ för smart tillväxt – ”Innovationsunionen”

Med satsningar på forskning och innovation ska man utveckla nya varor och tjänster som skapar tillväxt och jobb, samt kan bidra med nya lösningar på samhällsproblemen. Initiativet ”Innovationsunionen”, som också presenterades i september 2010, ska förbättra de grundläggande villkoren och tillgången till finansiering för forskning och innovation så att innovativa idéer kan omvandlas till produkter och tjänster som skapar tillväxt och arbetstillfällen. Forsknings- och innovationspolitiken ska inriktas på stora samhällsproblem som klimatet, energi- och resurseffektivitet, hälsa och befolkningsutvecklingen. Varje länk i innovationskedjan ska stärkas, från grundforskning till marknadsföring.

Norrbottenskt projekt för smart tillväxt – ”Grenseoverskridende Innovasjon”

Projektet ”Grenseoverskridende Innovasjon”³¹ har likt flaggskeppsinitiativet ”Innovationsunionen” haft en vision om att uppnå förbättrade villkor och en expanderad marknad för innovatörer, och ska förstärka innovations- och konkurrenskraften bland innovatörer och näringsliv på Nordkalotten. Detta ska göras genom att förstärka nätverket som kan öka samarbetet och kunskapsöverföringen över landsgränsen för att bryta gränshindren. Genom att koppla

innovatörer och entreprenörer till riktiga forskningsmiljöer och direkt till näringslivet får de tillgång till fler experter, producenter och leverantörer för att uppnå en långsiktig hållbar utveckling och ett värdeskapande i regionen.

Andra exempel på Norrbottenska projekt som ligger i linje med flaggskeppsinitiativet - Innovationsunionen är bland annat; Innovationsslussen och ESIS – ett regionalt innovationssystem.

Flaggskeppsinitiativ för smart tillväxt – ”En digital agenda för Europa”

Det digitala samhället ska utvecklas och underlätta för informations- och kommunikationsteknik. Våren 2010 släpptes det första initiativet ”En digital agenda för Europa” som ska påskynda utbyggnaden av höghastighetsinternet och utnyttja fördelarna med en digital inre marknad för hushåll och företag. Målet är att bygga upp en enda digital marknad på basis av snabbt eller supersnabbt internet och driftskompatibla tillämpningar. Mer konkreta mål är att det år 2013 ska finnas bredband för alla. År 2020 ska det finnas tillgång till mycket högre internethastigheter för alla (minst 30 Mbps) och minst 50 % av alla hushåll i EU ska ha internetuppkopplingar på mer än 100 Mbps.

Norrbottenskt projekt för smart tillväxt – ”Plattform Lumiora”

”Plattform Lumiora”³² går hand i hand med flaggskeppsinitiativet ”En digital agenda för Europa” och delar målet om att påskynda utbyggnaden av höghastighetsinternet till så många som möjligt. Plattform Lumiora är ett samarbetsprojekt mellan samtliga Norrbottens kommuner, Norrbottens läns landsting och IT Norrbotten. Projektet ska skapa förutsättningar för ett IT-samhälle för alla genom ökad tillgänglighet till framtidssäkra IT-infrastruktur som kan nyttjas för arbete, vård, omsorg och utbildning i hela regionen. Detta sker genom fortsatt utbyggnad och utveckling av framtidssäkra, robusta och öppna konkurrensneutrala bredbandsnät i regionen, vilket omfattar både höghastighetsnätet Lumiora och kommunnäten. Målet med Plattform Lumiora är att kartlägga kvalitetsnivån och genomföra förstudier om vita/gråa fläckar i Norrbotten. För att sedan höja robustheten och uppdatera det regionala nätet och kommunnäten. Lumiora ska också öka möjligheterna till användning av videokonferensteknik och därmed förbättra miljön genom minskat resande. Andra exempel på Norrbottenska projekt som ligger i linje med flaggskeppsinitiativet - En digital agenda för Europa är bland annat; Vita/gråa fläckar och framtidssäkra nät (Delprojekt – Plattform Lumiora).

30 <http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/programomraden/projektartiklar/lyckatdeta ktivarbeteblandungadesignersinorrbotten.5.62efe22412f41132d41800010901.html>

31 Projektdatabas

32 <http://www.itnorrbotten.se/projekt/?pageid=14&subpageid=75>

Hållbar tillväxt³³

Beroendet av fossila bränslen, såsom olja, gas och kol är alldeles för stort inom EU. Beroendet gör konsumenterna och företagen sårbara för kostsamma priscocker och hotar EU:s ekonomiska säkerhet. Den enorma förbrukningen av fossila bränslen och den ökade konkurrensen om världens naturresurser ökar trycket på miljön och bidrar till klimatförändringar. EU kan istället bidra till att minska trycket genom att föra en politik för hållbar utveckling. För att nå klimatmålen måste man minska utsläppen snabba och ta till ny teknik som vind- och solenergi, samt infångning och bindning av koldioxid. Vidare vill man öka ekonomins motståndskraft mot klimatrisker och förbättra förmågan att förebygga katastrofer och kunna agera effektivt om de inträffar.

EU måste också förbättra sin produktivitet, konkurrenskraft och behålla ledningen när det gäller miljövänliga lösningar, framför allt med tanke på den hårda konkurrensen från Kina och Nordamerika. Om EU når sina energimål kan man sänka olje- och gasimportnotan med 60 miljarder till 2020. Det är naturligtvis viktigt för både energiförsörjningen och ekonomin. Man har räknat ut att om energimarknaderna i EU integreras bättre kan det öka BNP med mellan 0,6 och 0,8 %. Man tror också att om 20 % av EU:s energibehov täcks av förnybara energikällor, kan det skapas 600 000 nya jobb i EU och ytterligare 400 000 om man uppfyller det 20-procentiga energieffektivitetsmålet. Uppfyller man sina åtaganden för utsläppsminskningar, kan man maximera fördelarna och minimera kostnaderna, till exempel med hjälp av innovativa tekniska lösningar.

Hållbar tillväxt³⁴ innebär att EU måste skapa en mer konkurrenskraftig och koldioxidsnål ekonomi med en effektiv och hållbar resursanvändning. Miljön måste skyddas, utsläppen minskas och förluster i den biologiska mångfalden måste stoppas. Man vill kunna dra nytta av EU:s ledande ställning inom ny grön teknik och miljövänligare produktionsmetoder, samt införa effektiva och smarta elnät. EU:s nätverk ska ge europeiska företag en

extra konkurrensfördel och förbättra företagsklimatet, särskilt för små och medelstora företag. EU:s mål för hållbar tillväxt;

1. Minska utsläppen av växthusgaser med 20 % jämfört med 1990 års nivåer till 2020. EU är berett att gå ännu längre och sänka med 30 % om de andra industriländerna gör liknande åtaganden och utvecklingsländerna bidrar efter förmåga, som ett led i ett omfattande internationellt avtal.
2. Öka andelen förnybara energikällor i den slutliga energiförbrukningen till 20 %.
3. Försöka uppnå en 20-procentig ökning av energieffektiviteten.

För att uppnå målen för hållbar tillväxt har EU-kommisionen utformat och föreslagit två stycken flaggskeppsinitiativ som ska påskynda framstegen:

- ”Ett resurseffektivt Europa” ska bidra till att koppla isär ekonomisk tillväxt och resursanvändning, stödja omställningen till en koldioxidsnål ekonomi, öka användningen av förnybara energikällor, modernisera vår transportsektor och främja energieffektivitet.
- ”Industripolitik för en globaliserad tid” ska förbättra företagsklimatet, särskilt för små och medelstora företag, och stödja utvecklingen av en stark och hållbar industribas med internationell konkurrenskraft.

Flaggskeppsinitiativ för hållbar tillväxt – ”Ett resurseffektivt Europa”

Initiativet ”Ett resurseffektivt Europa” ska bidra till att både förbättra de ekonomiska resultaten och samtidigt minska resursanvändningen i vår konsumtion. Initiativet ska också stödja omställningen till en koldioxidsnål ekonomi, öka användningen av förnybara energikällor, modernisera transportsektorn och främja energieffektiviteten, samt arbeta för en större energitrygghet.

Norrbottenskt projekt för hållbar tillväxt – ”MORE4NRG”

Projektet ”MORE4NRG”³⁵ är ett bra exempel på ett inter-regionalt projekt som delar och uppfyller de ambitioner som EU kommissionen strävar efter i och med flaggskeppsinitiativet ”Ett resurseffektivt Europa”. MORE4NRG för samman 12 Europeiska regioner med nyckelroller i att marknadsföra, utveckla och implementera förnybara energikällor kombinerat med energieffektiviseringsstrategier för att reducera effekterna av klimatförändringen och minska oljeberoendet. Partnerskapet inkluderar regioner både med mer eller mindre avancerade strategier och handlingsplaner, samt en stor variation i inställning och utsträckning i uppsättande av specifika mål. Det inter-regionala erfarenhetsutbytet ska möjliggöra förbättringar av alla regioners hållbara energistrategier, och kommer förhoppningsvis att hjälpa mindre avancerade regioner att påskynda sin utveckling. Projektet ska implementeras genom utbyte av erfarenheter kring hållbar energipolicy samt ett gemensamt utvecklande av ett integrerat övervakningsverktyg för att mäta effekten av regionala hållbara energistrategier.

Andra exempel på Norrbottenska projekt som ligger i linje med flaggskeppsinitiativet - Ett resurseffektivt Europa är bland annat projektet PEGIN.

Flaggskeppsinitiativ för hållbar tillväxt – ”Industripolitik för en globaliserad tid”

Initiativet ”Industripolitik för en globaliserad tid” ska förbättra företagsklimatet, särskilt för små och medelstora företag, ge stöd åt utvecklingen av en stark och hållbar industribas med konkurrenskraft som omfattar alla delar av den allt mer internationella värdekedjan, från råvarutillgång till kundservice. Industripolitiken ska utformas i nära samarbete med näringslivet, fackföreningarna, akademiker, icke-statliga organisationer och konsumentorganisationer.

Norrbottenskt projekt för hållbar tillväxt – ”EntreprenörCentrum”

”EntreprenörCentrum”³⁶ är ett EU-projekt för idéutveckling och nyföretagande som erbjuder starta eget information, rådgivning och coachning till blivande entreprenörer med innovationer och affärsidéer som vill starta och driva eget företag, Ingår gör också föreläsningarna om till exempel varumärkesbyggande, försäkringar, ekonomi, marknadsföring och juridik. EntreprenörCentrum erbjuder även en webbaserad distansutbildning för vägledning, hjälpmedel och verktyg för att komma vidare i utvecklingen av innovativa produkt- eller tjänsteidéer till ett hållbart affärskoncept. Ägare är ALMI Företagspartner Nord AB som även finansierar verksamheten tillsammans med kommunerna, regionförbundet, länsstyrelsen, länsstyrelsen och EU:s regionala fond.

Andra exempel på Norrbottenska projekt som ligger i linje med flaggskeppsinitiativet - Industripolitik för en globaliserad tid är bland annat projektet TräInnovations-Nätverket (TräIN II).

35 Projektdatabas

36 http://www.entreprenorcentrum.se/media/vikfolder_svenska_0903.pdf

Tillväxt för alla³⁷

Då arbetskraften i EU minskar till följd av befolkningsutvecklingen, där färre arbetande ska försörja fler och fler som inte arbetar, måste EU öka den totala sysselsättningen. Särskilt låg är sysselsättningen bland kvinnor (63 % mot 76 % för män mellan 20–64 år) och arbetstagare mellan 55 och 64 år (46 % mot 62 % i USA och Japan). Andra utmaningar för EU är att arbetstiden är 10 procent kortare än i USA och Japan, samt att den ekonomiska krisen har lett till högre ungdomsarbetslöshet – över 21 % – och att det har blivit betydligt svårare för arbetslösa att hitta jobb.

I EU finns cirka 80 miljoner lågutbildade och de deltar inte i samma utsträckning i livslångt lärande som människor med högre utbildning. Vid 2020 kommer ytterligare 16 miljoner jobb att kräva hög utbildning samtidigt som 12 miljoner jobb som endast kräver låg utbildning kommer att ha försvunnit. Det har blivit viktigare att skaffa sig nya färdigheter och bygga på dem man redan har. Det räcker inte alltid att ha jobb – 8 % av de arbetande hamnar ändå under fattigdomsstrecket. Även före krisen fanns det 80 miljoner människor som riskerade att leva i fattigdom varav 19 miljoner var barn.

Strategin tillväxt för alla kräver att fler människor i EU kommer ut på arbetsmarknaden genom fler och bättre jobb, särskilt för kvinnor, unga och äldre. EU ska hjälpa människor i alla åldrar att förbereda sig för förändringar genom investeringar i kompetensutveckling. På agendan står också en modernisering av arbetsmarknaderna och välfärdssystemen, samt att se till att tillväxtvinster nå ut till alla delar av EU. EU:s mål för tillväxt för alla:

1. Sysselsättningen bland kvinnor och män mellan 20–64 år ska vara 75 % år 2020 – fler människor ska ut på arbetsmarknaden, i synnerhet kvinnor, unga, äldre, lågutbildade och lagligt bosatta invandrare.
2. Bättre utbildningsresultat, t.ex. färre som hoppar av skolan i förtid (högst 10 %) och minst 40 % av 30–34-åringarna ska ha högre utbildning.
3. Antalet människor som lever eller riskerar att leva i fattigdom och social utestängning ska ha minskat med minst 20 miljoner.

För att uppnå målen för tillväxt för alla har EU-kommissionen utformat och föreslagit två stycken flaggskeppsinitiativ som ska påskynda framstegen;

- ”En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen” ska modernisera arbetsmarknaderna och ge människor ökad egenmakt genom kompetensutveckling under hela livet i syfte att öka deltagandet på arbetsmarknaden och bättre anpassa tillgången och efterfrågan på arbetsmarknaden, inbegripet genom arbetskraftens rörlighet.
- ”Europeisk plattform mot fattigdom” ska garantera social och territoriell sammanhållning så att tillväxtens och sysselsättningens fördelar kommer många till del och att människor som drabbats av fattigdom och social utestängning kan leva ett värdigt liv och aktivt delta i samhället.

Flaggskeppsinitiativ tillväxt för alla – ”En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen”

Initiativet ”En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen” ska modernisera arbetsmarknaderna för att öka sysselsättningen, sänka arbetslösheten, höja produktiviteten och göra samhällsmodellen hållbar. Man vill också kunna ge människor kompetensutveckling och chansen att skaffa sig nya färdigheter under hela livet i syfte att öka deltagandet på arbetsmarknaden och bättre anpassa tillgången och efterfrågan på arbetsmarknaden.

Norrbottniskt projekt tillväxt för alla – ”Best Agers”

Det interregionala projektet ”Best Agers”³⁸ har som mål att behålla fler personer, som är 55 år eller äldre, på arbetsmarknaden. Med den demografiska förändringen och den ekonomiska krisen, måste städer och regioner i Östersjöregionen hitta kreativa vägar att

använda outnyttjade resurser. Befolkningen blir väsentligt äldre och åldersgruppen 55+ kommer att uppleva en stor tillväxt fram till år 2020. Resultatet av detta är en pool med äldre yrkesverksamma, vilka har bättre hälsa än någonsin, är välutbildade, motiverade och kan mobiliseras för att motverka de negativa effekterna orsakade av demografisk förändring. Men så långt har den enorma potentialen knappt utnyttjats. Men nu hoppas man att "Best Agers" ska öka medvetenheten om potentialen hos 55-plussarna och förändra det allmänna intrycket att de äldre är en börda för samhället. Man kommer att undersöka framgångsrika tillvägagångssätt och goda exempel på hur man kan få personer att stanna i arbete eller hänge tid och energi till frivilligt arbete till gagn för små och medelstora företag, unga entreprenörer, studenter och elever istället för att pensioneras. Man vill också förbättra färdigheter och inspirera äldre att förverkliga sina företagsidéer.

Norrbottniskt projekt tillväxt för alla – "Entré K"

"Entré K"³⁹ var ett samverkansprojekt under perioden 2008-2010 och delfinansierades av Luleå kommun, Norrbottens läns landsting, Länsstyrelsen Norrbotten och Sunderby Folkhögskola samt EU:s regionala utvecklingsfond. Syftet med projektet var att ta till vara på den kompetens bland människor som slagits ut ur arbetslivet på grund av rationaliseringar, skador eller sjukdom. Samt ta vara på gedigna kompetensen bland äldre långtidsarbetslösa och utlandsfödda personer som trots dokumenterad kompetens inte getts chansen att konkurrera på lika villkor.

"Entré K" vidgade arbetsmarknaden genom att få företag och övriga aktörer att samarbeta för en mer social ekonomi. Sektorn var varken privat eller offentlig, utan istället "medborgarstyrd" och vid sidan av de vinstmaximerande delarna av marknadsekonomin och organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Målet med "Entré K" var att motivera kommunerna att ta fram planer för socialt företagande i samverkan med näringslivet, samt bistå med kompetensutveckling i befintliga företag och underlätta finansieringen av sociala företag. Arbetet resulterade i tre etablerade företag; Kooperativ Valborg, Entrévärdar och Luleå Hunddagis.

Andra exempel på Norrbottniska projekt som ligger i linje med flaggskeppsinitiativet - En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen är bland annat; Projektplattform för kompetensförsörjning och generationsväxling och DARE-projektet och Ung Framsyn.

Flaggskeppsinitiativ tillväxt för alla – "Europeisk plattform mot fattigdom"

Initiativet "Europeisk plattform mot fattigdom" ska garantera ekonomisk, social och territoriell sammanhållning så att tillväxtens och sysselsättningens fördelar kommer många till del och att människor som drabbats av fattigdom och social utestängning kan leva ett värdigt liv och aktivt delta i samhället. EU vill också mobilisera stöd så att människor kan integreras där de bor och få utbildning, hjälp att hitta jobb och tillgång till sociala förmåner.

Norrbottniskt projekt tillväxt för alla – "1000 nya ungdomsjobb i Luleå (2)"

"1000 nya ungdomsjobb i Luleå (2)" är ett projekt samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen i Luleå, Arbetsmarknadsförvaltningen, Luleå Näringsliv AB, Utvecklingskontoret och Vuxenutbildningen i Luleå. Med nyskapande samverkan ska Luleå bli ett exempel där tillväxt och socialt ansvarstagande främjar varandra. Syftet med projektet är få till stånd en metod för samverkan mellan aktörer för att öka unga vuxnas möjlighet att komma in på arbetsmarknaden samt att arbetsgivarnas möjligheter till försörjning av kompetent arbetskraft har ökat (projektetid: 2008-2010),

Europa 2020 och den framtida sammanhållningspolitiken 2014-2020

För närvarande pågår ett intensivt arbete med att forma den framtida sammanhållningspolitiken. Ambitionen på EU-nivå är att sammanföra alla politikområden i en struktur för styrning så att olika strategier, regelverk och finansiella resurser förstärker istället för att motverka varandra. Under våren 2010 antogs den nya gemensamma tillväxstrategin för EU – Europa 2020 – med den ambitiösa målsättningen att skapa smart, hållbar och inkluderande tillväxt i Europa. Ambitionen med EU:s budget för perioden 2014-2020 är att den ska vara en investeringsbudget för att uppnå dessa målsättningar. Sammanhållningspolitiken föreslås utgöra av en tredjedel av EU:s budget.

Sammanhållningspolitiken syftar till att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i EU och utgör en viktig del i genomförandet av Europa 2020. Sammanhållningspolitiken omsätter samtidigt flernivåstyret till aktivt deltagande av alla samhällsnivåer för att skapa goda utvecklingsförutsättningar och ökat engagemang på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Strukturfonderna som är en del av sammanhållningspolitiken är viktig för Norrbotten och har stöttat många regionala och lokala utvecklingsinsatser. Det har därför varit för naturligt att landstinget aktivt deltagit i debatten om hur sammanhållningspolitiken skall utformas efter 2013. De framtida strukturfonderna kommer att vara viktigt instrument för genomförandet av Norrbottens regionala utvecklingsstrategi (RUS).

För mer information

Europa 2020-strategin

http://ec.europa.eu/europe2020/index_sv.htm

Sveriges nationella reformprogram

<http://www.regeringen.se/sb/d/14171/a/167500>

Landstingsplanen

<http://www.nll.se/upload/IB/lg/sekr/lfu/plan/Landstingsplan%202011-2013.pdf>

Regionala utvecklingsprogrammet

<http://www.lansstyrelsen.se/norrboten/Sv/naringsliv-och-foreningar/naringslivsutveckling/program-och-strategier/regionala-utvecklingsprogram/Pages/default.aspx>

Regionala tillväxtprogrammet

<http://www.lansstyrelsen.se/norrboten/Sv/naringsliv-och-foreningar/naringslivsutveckling/program-och-strategier/regional-tillvaxtprogram/Pages/default.aspx>

Tillväxtverkets och Europeiska Sociala fondens projektbanker

<http://tillvaxtverket.se/huvudmeny/euprogram/projektbanken.4.2951bcb412700b68b8680002870.html>

<http://www.esf.se/sv/Projektbank/Sok-projekt/>

Interreg IV A Nord

<http://www.interregnord.com/sv/om-programmet.aspx>

NORRBOTTENS LÄNS LANDSTING

Telefon 0920-28 40 00 • Robertsviksgatan 7 • 971 89 Luleå

www.nll.se